

L6 Italské diftongy, semivokály, semikonsonanty, hiát

Pačesová 1992, s. 37-39

Radimský 2018, s. 65-75

Italské diftongy

1. **Diftong** (dvojhlasčka) je spojení dvou samohlásek v rámci jedné slabiky (srov. dál hiátové spojení). V diftongu se spojují:

a) silná samohláska **a, e, o**, přízvučná nebo nepřízvučná, + **slabá**, nepřízvučná samohláska **i, u**;

Př.: **sai, automobile, sei, feudo, poi, fiore**

b) dvě slabé samohlásky

Př.: **guida, fiume**

2. Diftongy podle **místa přízvuku**:

a) diftongy **stoupavé**, s přízvukem na samohlásce **druhé**:

ie atenesse /ate'nje:se/ vecchiezza /vek'kjets:tʃa/

ìè piede /'pjɛ:de/, ieri /'jɛ:ri/, lieto /'ljɛ:to/, conveniente /konve'njɛn:te/

ia piano /'pja:no/, fiamma /'fjam:ma/, bianco/'bjaŋ:ko/

io fiore /'fjo:re/, biondo /'bjon:do/, passione /pas'sjo:ne/, radio /ra'djo:so/

iò odio /'jo:djo/, viola /'vjɔ:la/, fiocco /'fjɔk:ko/

ua uguale /u'gwa:le/, quadro /'kwa:dro/, guanti /'gwan:ti/

uò uovo /'wo:vo/, uomo /'wo:mo/, muovere /'mwɔ:vere/

ui guida /'gwi:da/, pinguino /pin'gwi:no/

iu più /'pjɔ:/, fiume /'fju:me/, chiuso /'kju:so/

Ve **stoupavém** diftongu jsou na první, nepřízvučné pozici hlásky **/j/** a **/w/**. Jsou tu považovány a označovány jako **polosouhlásky** (semiconsonanti), protože se v tomto postavení svým charakterem přibližují souhláskám.

Za diftongy považujeme i výše uvedená samohlásková spojení ve slabikách nepřízvučných:

Př.: seppia /'sep:pja/

orecchio /o'rek:kjo/

automobile /awto'mɔ:bile/

quaranta /kwa'ran:ta/

b) diftongy **klesavé**, s přízvukem na samohlásce **první**:

ei potei /po'tej/, parlerei /parle'rej/

èi sei /'sɛj/, lei /'lɛj/

èu feudo /'fɛw:do/

ai dai /'daj/, sai /'saj/, mai /'maj/ assai /as'saj/

au autobus /'aw:tobus/ pausa /'paw:za/

oi noi /'noj/, voi /'voj/

oi poi /'pɔj/, corridoi /korri'dɔj/

ui cui /'kuj/, fluido /'fluj:do/

V **klesavém** diftongu jsou na druhé, nepřízvučné pozici hlásky /j/ a /w/. Jsou tu považovány a označovány jako **polosamohlásky** (semivocali), protože v tomto postavení ztrácejí část své vokalické charakteristiky a svým charakterem se jen přibližují samohláskám.

V určitých případech může diftong alternovat (střídat se) se samohláskou jednoduchou. Mluvíme pak o **pohyblivém diftongu**. V pozici přízvučné sledujeme diftong, v pozici nepřízvučné samohlásku jednoduchou:

Př.: **pi**ede /'pjɛ:de/ x pedalare /peda'la:re/

vieni /'vjɛ:ni/ x venite /ve'ni:te/

suono /'swɔ:no/ x sonoro /so'no:ro/

Monoftongizace v přízvučných slabikách je považována na rys hovorový (bono, scola, novo atd.)

Ke spojení **tří samohlásek** dochází ve **dvoujslabičné** realizaci:

aio pa-io /'pa:jo/

aia ri-sa-ia /ri'za:ja/

oia gio-ia /'dʒɔ:ja/, an-no-ia-re /anno'ja:re/

3. Hiát, hiátové spojení (**iato** /i'ato, 'jato/) vzniká, setkají-li se dva vokály, z nichž každý patří do jiné slabiky.

• Hiátové spojení vzniká spojením **dvou silných** vokálů:

ae ma-estoso /maes'toso/

aè ma-estro /ma'ɛ:stro/, a-ere-o /a'ɛ:reo/

ao cha-os /'ka:os/

aò a-orta /a'ɔr:ta/

ea are-a /'a:rea/

èa ide-a /i'dɛ:a/, o-ce-a-no /o'tʃɛ:ano/

eo le-one /le'o:ne/

èò muse-o /mu'zɛ:o/, corte-o /kor'tɛ:o/

oa so-ave /so'a:ve/ (vino bianco secco)

òa bo-a /'bɔ:a/ o-asi /'ɔ:azi/

oe po-esia /poe'zi:a/

oè po-eta /po'ɛ:ta/

òe ero-e /e'ɾɔ:e/

• Hiátové spojení vzniká spojením **silného** vokálu s vokálem **slabým**, přičemž **slabý** vokál je **přízvučný**:

ìa poesia /poe'zi:a/ via /'vi:a/, teoria /teo'ri:a/, Maria /ma'ri:a/

ìe vie /'vi:e/, poesie /poe'zi:e/

ìò addio /ad'di:o/

eì caffeina /kaffe'i:na/

aì Aida /a'i:da/

oì egoista /ego'i:sta/, eroina /ero'i:na/

ùa sua /'su:a/, tua /'tu:a/

ùe sue /'su:e/, tue /'tu:e/

ùo tuo /'tu:o/
eù caffèuccio /kaffe'utʃ:tʃo/ (bar piccolo e modesto)
aù paura /pa'u:ra/

- Hiátové spojení vzniká spojením **dvou slabých** vokálů, z nichž první je přízvučný (výjimečné případy), nebo **spojením dvou stejných** vokálů:

ìi zii /*'tsi:i/, inviino /in'vi:ino/
èe moschee /mos'kɛ:e/
oò zoologo /*dzo'o:logo/